

เรื่องในตน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโตะ

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โยมนั่งภาวนาเลย นั่งฟังเทศน์กรรมฐานไม่เสียการเคารพ นั่งตามสบาย เพราะเราต้องการเอาจิต นั่งตามสบายเลย แล้วไม่ต้องกำหนดใดๆ ทั้งสิ้น ตั้งสติไว้เฉยๆ เสียงจะพาเอง เอาจิตนี้เกาะเสียงนี้ไว้ แล้วเสียงจะพาไป มันสงบเอง

แต่ถ้าเราภาวนาโดยส่วนตัว เราต้องตั้งสติ แล้วเรากำหนดพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ขณะที่เราทำโดยส่วนตัวที่บ้านคนเดียว เราจะทิ้งอะไรไม่ได้

แต่ขณะในปัจจุบันที่ฟังเทศน์ เราปล่อยทั้งหมดเลย ตั้งสติไว้เฉยๆ เสียงจะมาเอง แล้วเกาะเสียงนี้ไป นี่กรรมฐานเขาปฏิบัติกัน การฟังธรรมในเทศน์กรรมฐานสำคัญที่สุด

เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศน์ว่าการทีนะ เทวดา อินทร์ พรหม สำเร็จเป็นแสนเป็นล้านเลย เพราะอะไร? เพราะการฟังมันกล่อมใจไป แล้วใจมันจะตามไปตลอด ตั้งใจไว้เฉยๆ นะ แล้วฟังเทศน์กรรมฐาน กรรมฐานเทศน์เรื่องในตน

แต่ในวงการธรรมปัจจุบันนี้ เขาบอก นรก สวรรค์เป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องโลกหน้า แต่ถ้าเป็นการกระทำของเขา ในเรื่องปัจจุบันของเขา คือ การตลาด ถ้าเป็นเรื่องของการตลาด เป็นเรื่องการหาเงิน เป็นเรื่องปัจจุบัน เป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่ใช่ มันเป็นเรื่องใกล้กระเป๋าค่ะ แต่ถ้าเป็นเรื่องจริงนะ มันเป็นเรื่องในตัว เรื่องในตัวนะ นรก สวรรค์นี่เรื่องในตัวของเรา ในตัวเลย เพราะจิตนี้มันไปเกิด นรก สวรรค์

ในปัจจุบันที่ว่าสวรรค์ในอก นรกในใจ ถ้าสวรรค์ในอก นรกในใจ เพราะมันเป็นชาติปัจจุบัน เราเกิดมา ชาติปี ทุกข์ ทุกข์ สิ่งที่ว่า ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เรื่องของทุกข์ เรื่องของอริยสัจ ในเมื่อมีการเกิด มันต้องมีความทุกข์

สิ่งที่เป็ความทุกข์ ในปัจจุบันมันทุกข์ ถ้าทุกข์ในปัจจุบัน ถ้ามันทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ แต่เราไม่เข้าใจกัน เราเข้าใจว่าเราจะเก็ถ็อนไว้ เราจะไม่เห็นทุกข์ของเรา เราจะพยายามปล้กใส แล้วจะไปหาเอาเรื่งต้นเงา เรื่งการตลาด ถ้าธรรมะการตลาด ธรรมะในปัจจุบัน คูถิ! เป็เรื่งของท่าน เป็เรื่งของธรรมะเด็ก ๆ เรานะ

ในแก่นของศาสนา เรื่งของศาสนาต้องมึแก่น แก่นของศาสนาอยู่ที่ไหน? แก่นของศาสนา อยู่ที่หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมที่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระเทวทัตเวลาอยากปกครองสงฆ์ จะปกครองสงฆ์แล้วขอพร ๕ อย่าง ขอให้ อยู่โคนไม้ประจำ ขอให้อยู่โคนไม้เป็วัตร ขอให้ไม่ฉันเนื้อสัตว์เป็วัตร การขอต่างๆ อย่างนี้ มันเป็การขอโดยเล่ห์ มันไม่เป็การขอโดยสัมมา

สัมมาทิฏฐิ คือความถูกต้อง คนเราจิตนิสัยไม่เหมือนกัน ใครจะมีจิตอย่างไรแล้วแต่ ใครมีความพอใจ ใครจะทำก็ทำ ทำขึ้นมาเพื่อความสะดวกของใจ เพื่อเป็ประโยชน์ของใจ สิ่งที่เป็นความสะดวกของใจ สิ่งต่างๆ ที่ใครจะกระทำอย่างไรก็แล้วแต่ ไม่สามารถจะเข้าไปทำ หรือทำสิ่งต่างๆ ให้เข้าถึงใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ เพราะธรรมนี้มันเป็แก่นของศาสนา

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมนี้มาจากไหน? ธรรมนี้ลอยมาจากฟ้าหรือ? แต่ในปัจจุบันเราไปศึกษาธรรมนะ ศึกษาโดยภาคปริยัติ ศึกษาธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เด็วนี้เขามีสิทธิทางปัญญาะ เราจะไปถือป้ใจเขา มา เขเรียกลิขสิทธินะ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เมตตามาก วางธรรมไว้ให้เราก้าวเดินนะ แต่เราก้าวเดินโดยธรรมหรือก้าวเดินโดยกิเลสละ? ถ้าก้าวเดินโดยกิเลสนะ สิ่งนี้เราแปรเป็สินค้าหมดเลย สิ่งต่างๆ นี้เราแปรเป็ผลประโยชน์ได้หมดเลย ถ้ามันมาแปรเป็ผลประโยชน์มันจะเข้าอะไรกับเรื่งการกำจัดกิเลส

สิ่งที่กำจัดกิเลส คือ ข้อวัตรปฏิบัติ คือ สิ่งทื่้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ข้อวัตรปฏิบัติ รถต้องวิ่งไปบนถนนนะ นีรัฐบาล สิ่งทื่้ออำนาจรัฐ เขาจะอำนวยการ

ความสะดวก สาธารณูปโภคให้กับประชาชนนะ ได้การคมนาคมสะดวก นี่ก็เหมือนกัน ในศาสนา ครูบาอาจารย์ของเราวางธรรมวินัยไว้ให้เราก้าวเดินนะ

การทำข้อวัตรปฏิบัติ การทำข้อวัตรนะ เราจะทำตามแต่ใจของเราเอง เราทำความสะดวกสบายตามแต่ใจของเรา ถ้าสิ่งใดมันสะดวกมันพอใจ สิ่งนั้นว่ามันเป็นความถูกต้อง เราเราจะพอใจ นั่นแหละมันพอใจกิเลส

เพราะสิ่งต่างๆ ในศาสนา บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เวลามารจะพยายามอาราธนาให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานนะ

“มารเอ๋ย บัดใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมปรินิพพาน”

จนถึงวันมาฆบูชา มารคลใจอีก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“มารเอ๋ย บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ กล่าวแก้ๆ การกล่าวแก้ กล่าวแก้อะไร? กล่าวแก้ในสิ่งที่เป็นมิจาหรือเป็นสัมมาละ? ถ้าเป็นสัมมานะ เราทำขึ้นไป มันจะเข้าไปคัดแปลงใจของเราว่าเป็นสัมมา ความเป็นสัมมา มันจะย้อนกลับเข้ามาเรื่องในตัวของเรา ทั้งนั้น นรก สวรรค์ ไม่มี สิ่งใดก็ไม่มี มีแต่เรื่องปัจจุบัน มีแต่เรื่องสิ่งที่เป็นผลประโยชน์กับเรา ที่เป็นผลประโยชน์นะ

นี่มันเป็นศีลธรรม จริยธรรม คุณ! ในลัทธิศาสนาต่างๆ เขาก็สอนกัน เลี้ยงพ่อแม่เป็นคนดีนะ แม้แต่สัตว์มันก็รู้จัก มันรู้จักของมันนะ สัตว์ที่กตัญญูมันจะดูแลพ่อแม่ของมัน มันจะทำความดี สัตว์มันก็ทำได้ ศีลธรรม จริยธรรมมันเป็นเรื่องโดยธรรมชาติ โดยสามัญสำนึก

แต่อริยสัจมันเกิดมาจากไหน? ถ้าอริยสัจมันเกิดมาจากใจ นี่ใจ เรื่องในใจแท้ๆ เลยนะ บอกว่า นรก สวรรค์ เป็นเรื่องไกลตัว เรื่องไกลตัวนะ แล้วถ้ามันเป็นเรื่อง การตลาดทำไมมันไม่ไกลตัวละ? สิ่งที่ไกลตัวมันไกลที่ไหน? เวลามันสุข เวลามันทุกข์

ทุกข์ที่ไหน? เวลาเจ็บปวดแสบร้อนมันเจ็บปวดที่ไหน? มันเจ็บปวดแสบร้อนในใจ
ทั้งนั้นนะ เรื่องในหัวใจเลย

ถ้าคนยังไม่เคยประพฤติปฏิบัติ คนยังไม่เข้าใจเรื่องสัจจะความจริงในหัวใจนะ
มันจะเห็นสิ่งนี้มันเป็นเรื่องสุดเอี่ยม สุดคว้านะ ในศาสนาของเรา ให้ถึงที่สุดคือ พระ
นิพพาน เป้าหมายของศาสนานี้ถึงพระนิพพานนะ เพราะพระนิพพานมันเป็นสิ่งที่มีอยู่
ในเป้าหมาย อธิษฐานบารมี บารมี ๑๐ ทศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มัน
บารมี ๑๐ ทศ

แล้วเวลาเราตั้งเป้าหมายกันว่า เราอยากจะได้สิ้นสุดแห่งทุกข์ ทุกคนไม่กล้า
ตั้งเป้าหมาย แล้วเวลาปรารถนาขึ้นมา พระที่เป็นการตลาด พระที่ไม่เข้าใจเรื่อง
ความหมายในหัวใจ จะบอกว่าสิ่งนี้เป็นการค้ากำไรเกินควร แต่เวลาเขาค้าอยู่ เขาหา
ผลประโยชน์อยู่ เขาไม่บอกเขาค้าเลยนะ เวลาหาผลประโยชน์ใส่กระเป๋า เห็นเป็น
ธรรมะการตลาด เขาไม่เคยพูดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมะการตลาด

แต่เวลาเราตั้งเป้าเป็นอธิษฐานบารมี ว่าเราตัดบาตร ๑ ทศพี เราอยากปรารถนา
พระนิพพาน มันทำไมจะปรารถนาไม่ได้ เพราะมันเป็นเรื่องของนามธรรม เป็นเรื่องของ
เป้าหมาย ที่เราจะปรารถนาถึงที่สุดแห่งทุกข์ ที่สุดแห่งทุกข์เพราะอะไร? เพราะเราตัด
บาตร เราเสียสละทาน พอสละทานขึ้นไปนะ เราอธิษฐานให้หัวใจเรามีหลักมีเกณฑ์
เพราะเรามีเป้าหมายแล้ว เราจะทำใจเราให้ถึงเป้าหมายนั้น มันจะค้ากำไรที่ไหน มัน
ไม่ได้ค้ากำไรเลย มันเป็นอธิษฐานบารมี

เหมือนทางโลกนะ เขาจะทำสิ่งใด เขาต้องมีเป้าหมายของเขา ถ้ามีเป้าหมายของ
เขาแล้วเขาพยายามจะทำให้ถึงเป้าหมายของเขา สิ่งที่ทำให้ถึงเป้าหมายนั้นผิดไหม? มัน
ไม่ผิดสักนิดหนึ่งเลย แต่เพราะอะไร? เพราะเห็นว่าข้างในหัวใจของเรามันไม่มีสิ่งใด
เป็นหลักค้ำประกัน มันไม่เข้าใจว่าคนเราที่เกิดมา มีจิตนะ มีวิญญาณนะ จิตวิญญาณเป็น
ภาชนะที่รับธรรม

พระไตรปิฎกมันเป็นกระดาษที่พิมพ์ออกมาเป็นตัวอักษร มันเป็นหมึกมันไม่มี
ชีวิตนะ แต่หัวใจของเรา ความรู้สึก..สมาธิก็รู้สึกกว่าสมาธิ ปัญญาเกิดขึ้น โลกียปัญญา

ปัญญาแบบโลกๆ ปัญญาแบบถือปี่มา ปัญญาแบบจามาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็รู้ เพราะอะไร? เพราะมันทำให้เราชำระกิเลสไม่ได้

แต่เมื่อใดถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้าไป พوجدิตของเราละเอียดเข้าไป ปัญญาที่เราเกิดขึ้นมาจากภวานามยปัญญา ถ้าเกิดจากภวานามยปัญญามันชำระกิเลสของเรา มันทำให้กิเลสของเราอยู่ในการควบคุมของเรา การควบคุมนะ นี่ไง ความสุขมันเกิดที่นี้

ถ้าความสุขมันเกิดมาจากจิตของเรา แล้วทำไมเวลาเราจะภาวนากัน เราจะตั้งใจ กล่อมเลี้ยงหัวใจของเรา แล้วสิ่งนี้มันบอกทำไม่ได้ เป็นการค้ำก่าไรเกินควร อ้อ! เราเป็นมนุษย์ อยากจะตั้งเป้าหมายถึงนิพพานมันไม่คิดเกินเลยไปหรือ? เพราะอะไร? เพราะมันไปคิดแต่เรื่องของโลกๆ เพราะไปคิดเรื่องของโลก มันก็เป็นเรื่องของโลกๆ ถ้าคิดเป็นเรื่องธรรม เรื่องของธรรมนะ

ในสมัยพุทธกาลมีสามเณรเป็นพระอรหันต์ แล้วมีพระภิกษุเข้าไปลูบหัวเล่น “สามเณรไม่อยากสึกหรือ?” สามเณรเห็นใหม่ มีพระอรหันต์สมัยพุทธกาลได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แต่ด้วยนิสสัยนะ เวลาเจอคฤหัสถ์ชอบพูดว่า ไอ้ถ้อยไปไหน ไอ้ถ้อยๆ ถ้าภาษาเราเดี๋ยวนี้อาเรียก... แล้วไปฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า สิ่งนี้มันเป็นมาได้อย่างไร? คำพูดเขามันเป็นกิริยา แต่ใจเป็นพระอรหันต์นะ

ไอ้ถ้อยไปไหน คนนั้นเขามีอาชีพจะไปค้าปลีก เอาไปขาย ก็เลยบอกไอ้ถ้อยจะไปที่นั่น ก็ได้ตอบไง กรรมมันเกิดทันที ดิปลีกกลายเป็นจีหนูเลย ไปถึง พอไปส่งบอกว่า ดิปลีกกลายเป็นจีหนู ก็คนที่..เขาว่าตอนมาเจออะไร เจอพระอรหันต์ แล้วพูดอย่างนี้ไป ให้กลับไปของมา จีหนูกลับมาเป็นดิปลีได้นะ

สิ่งที่มหัศจรรย์ในศาสนามีมากนะ แต่มันจะเป็นประสบการณ์ตรงของจิตดวงนั้น จิตดวงไหนก็แล้วแต่ ถ้ามันมีเหตุการณ์กระทบ มันจะย้อนกลับมา มันเป็นปัจจัยตั้งของใจดวงนั้น

สิ่งที่ใจดวงนั้น มันอยู่ข้างในหัวใจเรานะ แล้วเวลามันทุกข์นะ เวลามันทุกข์มันยาก สิ่งนั้นรกในใจ แล้วเวลาเกิดนรกในใจ เก็บไว้ในใจนะ ปั่นหน้าใส่กันว่ามีความสุขดีไหม? สุข! ที่ไหนสุข? มันไม่มีสุขหรอก อย่าโกหก คนเกิดมาในโลกนี้ไม่มี

ความสุขเลย ทุกข์ทั้งนั้น ทุกข์ทุกดวงใจ แต่ด้วยมารยาทสังคม สบายดี ๆ มีความสุข มันไม่มีหรอก เพียงแต่เราจะยอมรับความจริงไหม

อริยสัจเป็นความจริง แม้แต่การขับเคลื่อนความเป็นอยู่เรานี้ทุกข์ทั้งนั้น ให้ออนอยู่เฉย ๆ ไม่กระตุกกระคิกเลยมันก็ทุกข์ มันเป็นไปได้หรือ มันเป็นไปได้เลย

โดยสรรพสิ่งคนเกิดมาโดยกิเลส มีความทุกข์ทุกดวงใจ แล้วความทุกข์อันนี้ในศาสนาเราให้แก้ไขตรงนี้ ถ้าให้แก้ไขตรงนี้ ย้อนกลับมา ทุกข์ขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะเราเป็นอวิชชา เราไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ ใดๆ ทั้งสิ้น แล้วโดนอวิชชาปิดบังตาไว้

เวลามันเวียนตายเวียนเกิดก็ไม่เข้าใจ แล้วเวียนตายเวียนเกิดมาก็ีรอบ บอกว่า นรกสวรรค์ เป็นเรื่องไกลตัว ทั้งๆ ที่ตัวเองเกิดตาย ทั้งๆ ที่เราเกิดมา

ถ้าคนเราไม่เคยเกิดไม่เคยตายนะ พอไม่พูดถึงผีทุกคนไม่เสียวสยองหรือ ทุกคนจะเสียวสยองเลย แล้วเข้าไปในที่มืดทุกคนจะกลัวมาก กลัวสิ่งที่เป็นความมืด กลัวหมดเลย เพราะมีสัญชาตญาณ ทั้งๆ ที่ไอ้ผีตัวนี้ ไอ้ผีตัวที่ไปหาเขา มันทำไม่ไม่กลัว ถ้ามันกลัว กลัวตัวนี้ เพราะกลัวมันจะคิดทำอย่างอื่นไม่ได้

คนเราถ้ากลัว ถ้ามีสติสัมปชัญญะ ความคิดจะอยู่กับเรา สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เพราะความคิด เราคิดมาก พอโลกเกิดเราบริหารจัดการ การบริหารจัดการด้วยอะไร? ด้วยความคิด นี่ส่งออกหมดเลย ส่งออกไปเอาอะไรเข้ามา? เอาแต่เรื่องค้นหาความทะยานอยาก สมุทัยทั้งนั้น

แล้วเวลาศึกษาธรรมขึ้นมา ก็ศึกษาโดยสมุทัยทั้งนั้น ในเมื่อสมุทัยซ้อนด้วยสมุทัย มันจะเป็นมรรคขึ้นมาได้อย่างไร? แต่ในเมื่อเราตั้งสติไว้ ยังเป็นสมุทัยก็ให้เป็นสมุทัยไปก่อน สิ่งที่เป็นสมุทัย สมุทัยเกิดจากอะไร? ค้นหาความทะยานอยาก

ในเมื่อเราปรารถนาถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ ในเมื่อคนปรารถนาที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ มันควรทำงานได้ขนาดไหน? ควรทำงานจากภายใน งานภายในกิจญาณ ในธรรมจักร กิจญาณ สัญญาณ ถ้ากิจญาณไม่เกิดขึ้นมา คนๆ นั้นจะไม่รู้ความจริง มันเป็นเรื่องที่เราศึกษาจากข้างนอกทั้งหมด แล้วเวลาสัญญาณอย่างนี้ สัญจะ กิจจะ มันเกิดจากไหน? มันเกิดจากการกระทำ

การกระทำอย่างนี้มันไปทำอะไร? มันไปทำให้ใจสะอาด สิ่งทีสะอาดแล้วมันทำอะไรต่อไป? สิ่งทีสะอาดแล้ว มันก็ไม่ไปเกิดใน นรก สวรรค์ ใจดวงนี้มันต้องไปเกิดใน นรก สวรรค์ แน่อน ถ้ามันตายไป มันเป็นเรื่องในใจนะ เรื่องในตัวเลย แต่บอกว่าเรื่องไกลตัว สิ่งนี้เป็นเรื่องไกลตัวมาก

ถ้าเป็นเรื่องสรรพเพระ สัพเพระคือ การชักนำกันไป ในสิ่งทีไม่มีอะไรเป็นประโยชน์กับใจเราเลยนะ สิ่งทีไม่เป็นประโยชน์กับใจ ใช้ชีวิตผ่านไปวันๆ หนึ่ง อะไรทีเราจะทำขึ้นมาเพื่อตอบสนองกับตัณหาความทะยานอยาก สิ่งทีตอบสนองตัณหาความทะยานอยากโดยมารยาทสังคม ทุกอย่างเป็นมารยาทสังคม แล้วมารยาทสังคมก็ดึงกันไป สิ่งทีดึงกันไปมันมีอะไรติดไม้ติดมือมาบ้าง สิ่งทีได้มา ได้เสียพลังงาน เสียทรัพย์ เสียทุกๆ อย่างเลย

แต่ถ้าเป็นของเราจะเสียทรัพย์ มันก็เสียขึ้นมาเพื่อสละความตระหนี่ มันตระหนี่ถี่เหนียวขนาดไหน เราจะเสียสละนี้ออกไป เสียสละออกไปเพื่ออะไร? เพื่อทีจิตมันมั่นคง

เราต้องการความสงบ ต้องการสิ่งต่างๆ ในหัวใจ มันเกิดมาจากไหน? ถ้าว่าอยากได้ความสงบ เราจะไปพิมพ์หนังสือนะ สงบๆๆ เป็นล้านๆ ตัวเลย แต่มันก็ไม่สงบ มันไม่เกี่ยวกันเลย มันจะสงบ มันสงบทีในหัวใจ

ถ้าใจมันสงบเข้ามานะ มันจะเห็นคุณค่า คนจะเห็นคุณค่าตรงนี้ ทำไมเราเสียสละกันได้ คูติ! คนมีฐานะขนาดไหน ทำไมเสียสละ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็นกษัตริย์อยู่แล้ว ทิ้งมาได้อย่างไร?

แล้วกษัตริย์ในสมัยโบราณออกบวช เป็นพระอรหันต์ สุขหนอ สุขหนอ จนพระเขาว่าคิดถึงฐานะกษัตริย์ไปฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกมาถามว่า “เขอกล่าวอย่างนั้นจริงหรือ?” “จริงครับ” เพราะอะไร? เพราะสมัยทีเป็นกษัตริย์นะ โอ้โฮ! ทุกข์มาก นอนอยู่ จะทำอะไรอยู่ มันมีแต่ความทุกข์ เพราะอะไร? เพราะอำนาจ อำนาจถ้ารักษาไม่ดี อำนาจจะกลับมาทำลายเรา

แต่ขณะที่เสียดละออกมาเป็นพระ แล้วออกอยู่โคนไม้ ประพฤติปฏิบัติจนเป็นพระอรหันต์ นอนอยู่โคนไม้มันสบาย มันปลอดภัย มันไม่มีใครมาแย่งชิง เพราะไม่มีใครแย่งชิงอยู่โคนไม้หรือ โคนไม้ใครๆ ก็อยู่ได้ แล้วใจมันสงบขึ้นมา นี่บัลลังก์กษัตริย์นะกับโคนต้นไม้ อันไหนมีความสุขกว่ากัน?

สิ่งที่มีสุขมันความสุขอยู่ที่นี้ ถ้าความสุขอยู่ที่นี้ ศาสนาเราเรียบง่ายมาก สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมาจากภายใน ถ้าสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมาจากภายใน ภายในนะ ถ้าภายในโดยสังขจะความจริง มันจะเป็นภายในอย่างนี้

แต่ถ้าเป็นภายในโดยเล่าห์ คูสิ! เวลาประพฤติปฏิบัติกัน ก็ประพฤติปฏิบัติโดยประเพณี เราไปเที่ยวป่าช้ากัน เราไปเที่ยวป่าช้าไปกรรมฐานกัน ไปเพื่ออะไร? คนเรานะมันมีสิ่งที่ยอกใจอยู่ สิ่งที่ยอกใจในหัวใจอยู่ใครๆ ก็รู้กันไม่ได้ พระเราออกธุดงค์เพื่ออะไร? ธุดงค์ไป ถ้าพูดถึงทางวิทยาศาสตร์นะ ได้แต่ความทุกข์ความลำบาก ได้แต่เหงื่อได้สิ่งต่างๆ

แต่ถ้าโดยหัวใจนะ เพราะอะไร? เพราะมันลึกลับเสงสัย เพราะมันยึดมั่นถือมั่น เหมือนกับสิ่งที่เป็นสกรู สิ่งที่เป็นนอต ที่มันไขไว้แน่นจนมันมีสนิมมากเลยเกาะ เขาจึงหยอดน้ำมันแล้วเขาค่อยเกาะมัน เกาะมันเพื่ออะไร? แล้วค่อยคลายมันออกมา

จิตก็เหมือนกัน มันยึดมั่นถือมั่น มันถือว่าตัวเองรู้ ตัวเองเก่ง รู้ไปหมดเลย แล้วเวลาออกไปธุดงค์ มันลำบากมาก มันจะเสี่ยงกับการดำรงชีวิตนะ การไปบิณฑบาต ไปเช้าเขาก็กินไม่ทัน ไปสายเขาก็กินแล้ว ไปสถานที่ต่างๆ การดำรงชีวิตของเราไม่มีอะไรแน่นอนเลย เราอยู่ชีวิตของเรานั้นจะไม่มีอะไรแน่นอน

แล้วเข้าไปในป่าช้า ไปอะไรต่างๆ ไปเที่ยวป่าเที่ยวเขาเพื่ออะไร? เพื่อถึงความวิตกกังวลนี้ออกมา ถ้าเห็นความวิตกกังวล เราพิจารณาด้วยปัญญา ในเมื่อเรามีบริวาร ๘ การดำรงชีวิตอย่างนี้ ถ้าเราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เราบวชมาได้บริวาร ๘ จะดำรงชีวิตได้ แต่ถ้าดำรงชีวิตอย่างนี้ไม่ได้ เราจะเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงหรือไม่จริง ถ้ามันไม่จริงเราก็โธ่

การประพฤติปฏิบัติ การออกชุดงค์ เพื่อจะขัดเกลา ดึงกิเลสออกมา ฆ่ากิเลสนี้ เป็นความดีนะ แต่เราไม่เคยเห็นกิเลสกัน เราจะฆ่าอย่างไร ?

แต่ถ้าเป็นประพฤติปฏิบัติโดยพิธีกรรมนะ เคี้ยวเนื้อเวลาไปชุดงค์ เวลาไปป่าช้า เขาไปปิกนิกกัน เขาไปกินเป็นขบวนการ ขบวนการผิมนักแล้ว ผิมนัสนี้หมด แล้วไป อย่างนั้นไปทำไม? เวลาไปนะจัดขบวนไปเลย เอาอาหารไปวางไว้หน้าก่อน มีรถเสียบึง ไปจอดไว้ข้างหน้า แล้วพระก็ตามไป แล้วก็ไปสนุกครึกครื้นกัน นี่ไง! นรก สวรรค์ มัน เป็นเรื่องภายนอก มันเป็นเรื่องไกลตัว ก็เรื่องไกลตัว เพราะตัวมันกลัว ตัวเองไม่กล้าทำ สิ่งใดๆ เลย ก็เอาสิ่งนี้มาเป็นธุรกิจการค้า

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ ไปคนเดียว องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ไป แบบหน่อแรด ให้ไปหนึ่งเดียว เพราะไปแบบหน่อแรด มันเข้าไปไม่มีใครจะช่วยเรา หรือก สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา พระกรรมฐานเราอยู่ในป่าในเขาเนะ เวลาจะเจอสิ่งต่างๆ เจอ สัตว์ร้าย เจออะไรนี่มันจะเจอ ถ้าเจอขึ้นมา มันอยู่ที่กรรมของแต่ละบุคคลนะ เราถ้าไม่ได้ สร้างกรรมมา จะเจอสิ่งใดไม่มีปัญหาหรือก เวลาเสื่อนะ นรก สวรรค์ มีหรือไม่มี ถ้าเสื่อ มันตัวใหญ่ผิปกติมันจะเป็นเสื่อเทพ แต่ถ้าเป็นเสื่อโดยธรรมชาติ มันก็เป็นสัตว์มีความสัมพันธ์กันมา

เวลาพระนาคิตะเป็นผู้ปฏิญาณองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินจงกรมอยู่นะ เดินจงกรมอยู่ในป่า แล้วคฤหัสถ์เขาไปเที่ยวเล่นกัน เขาขับรำทำเพลงไปนะ พระนาคิตะเดินจงกรมอยู่ แล้วเศร้าใจ ทำไมโลกเขามีความสุขครึกครื้นกัน เราเป็นสัตว์ ไร้เจ้าของ เราเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของ เราเป็นผู้ทุกข์ผู้ยาก เดินจงกรมอยู่ในป่าเนะ

เทวดามากกลางอากาศ ยับยั้งอยู่กลางอากาศ แล้วบอกเลยว่า ที่เขาไปสนุกครึกครื้นกัน เขาไปอยู่ในวิภูลสงสาร เขายังเวียนตายเวียนเกิดอยู่นะ คนที่มีประโยชน์นั่นคือท่านต่างหาก เพราะท่านหลีกเร้นมาอยู่ในป่าในเขา เพราะท่านหลีกเร้นมาเพื่อหาตนเอง ท่านต่างหากเป็นผู้ประเสริฐนะ

คตินั้นพระนาคิตะจึงจิตกลับมา เพราะถ้ามันน้อยเนื้อต่ำใจ มันจะคิดถึง ส่งออก ไซ้ไหม? คูตี ผู้คฤหัสถ์ญาติโยมเขามีความสุข เขามีความครึกครื้นในชีวิต ชีวิตเขามี ความร่มเย็น ชีวิตเรามีแต่ความเศร้าหมอง ชีวิตเราอยู่อย่างอับเฉา ถ้ามันคิดอย่างนี้ไป จิต

ส่งออก เหมือนพระอานนท์ พระอานนท์นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ว่า อานนท์ถ้าเราตายไปแล้วจะมีการสังคายนา เธอจะสำเร็จในวันสังคายนา

พระอานนท์ก็ผูกใจกับคำนี้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเราจะสำเร็จวันสังคายนา เราจะสำเร็จกับจิตมันคนละอันกัน จิตเป็นจิตแต่ไปผูก ส่งออกไป พระนาคิตะก็เหมือนกัน เวลาย้อนกลับมาถึงจิตของตัวเอง คตินั้นพระนาคิตะเป็นพระอรหันต์ คินวันสังคายนาพระอานนท์ก็เป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เพราะจิตมันย้อนกลับมา เพราะปัญญาธรรมจักรมันย้อนกลับมาที่จิต

ถ้าย้อนกลับมาที่จิต มันทำลายที่จิต ทำลายกิเลสที่จิต แล้วพอทำลายที่จิตมันไม่ไปเกิดอีก มันไม่ไปเกิด มันก็ไม่ไป นรก สวรรค์ นรก สวรรค์เป็นวิญญูะ เป็นที่พักของใจ ระวังมาต้องมีสถานีนะ สถานที่ให้รถจอด มันมีสถานี จิตเวลาเวียนตายเวียนเกิดมันมีที่พักของมัน มันมีสถานีของมัน

ก็เรานี้แหละไปเกิดในนรก ในสวรรค์ เกิดทั้งนั้น แล้วถ้ามันจะไปเกิดเพราะอะไร? มันไปเกิดเพราะสวรรค์ในอกนรกในใจ ทำดีมันไปเกิดบนสวรรค์ ทำชั่วไปเกิดในนรก มันเป็นสถานที่จอดพักของรถเมล์

จิตนี้มันเป็นรถเมล์ มันต้องรับส่ง รับส่งกรรมมัน กรรมมันจะขับเคลื่อนจิตนี้ไป แล้วบอกว่าเป็นเรื่องไกลตัว เรื่องในตัวเลย เรื่องในใจทั้งนั้นเลย เพียงแต่มันเป็นเรื่องของนรกสวรรค์ มันเป็นวิญญูะใช่ไหม? แต่นี้มันมีจริง

มันมีจริงต่อเมื่อเราวิปัสสนาเข้าไป เราจะเห็นจริง เราจะเห็นแต่ความเป็นจริง เพราะสิ่งนี้มันเป็นข้อมูลของใจ ถ้าข้อมูลของใจ เราลบข้อมูลของใจไม่ได้นะ เราจะชำระกิเลสได้อย่างไร? กิเลสมันอยู่ในใจ ถ้ามันอยู่ในใจ จิตมันต้องสงบเข้ามาก่อน ถ้าจิตไม่สงบเข้ามา เราเข้าถึงข้อมูลไม่ได้

ดูสิ! เวลาคอมพิวเตอร์เราเสีย เราจะไปแก้กันที่ไหน? มันเสีย เสียเพราะอะไร? เพราะมันขัดข้อง เครื่องยนต์กลไกมันจะขัดข้องหรือข้อมูลมันขัดข้อง นี่ก็เหมือนกัน ร่างกายของเราเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ข้อมูล คือ หัวใจ แล้วเราจะแก้ไขกันอย่างไร? คอมพิวเตอร์มันเป็นเครื่อง มันเป็นวัตถุ มันอยู่คงที่ให้เราแก้ แต่ใจเรามันเคลื่อนตลอด

ร่างกายชีวิตเราเคลื่อนไปตลอด เขาให้โอกาสให้เราแก้ชั่วชีวิตนี้ ถ้าหมดชีวิตนี้ไปแล้วไม่มีโอกาสแก้ คอมพิวเตอร์อยู่อย่างนั้นแก้เมื่อไรก็ได้

ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันจะเห็นคุณค่า วันเวลาของเรามีคุณค่ามาก นี่ยั๊กษณะยั๊กษณ์ก่อกินเรา กลางวันกลางคืนๆ ยั๊กษณ์สองตาจะกินตลอด วันเวลากินเราตลอดไปนะชีวิต อายุที่ได้มาก็คือโอกาสที่เราเสียไป เราเสียไปขนาดนี้แล้ว

ถ้าเราตั้งสติขึ้นมา เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ขณะที่ร่างกายยังแข็งแรง ขณะที่จิตใจยังเข้มแข็งอยู่ เราจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งนี้ ในเมื่อมันเป็นอธิษฐานบารมี เราตั้งเป้า ถ้าเราตั้งเป้า เราอาศัยร่างกายที่แข็งแรงนี้ดำเนินการไป ถ้าเราตั้งเป้าแล้วเราไม่ทำ เพราะอะไร? เพราะเราทำไม่ได้ ทำไม่ไหว การทำไม่ได้ทำไม่ไหวเพราะอะไร?

อเสวนา จ พาลานํ ปณฺทิตานญจ เสวนา ให้คบบัณฑิตอย่าคบคนพาล บัณฑิตจะพาไปไหน บัณฑิตจะพาไปในสิ่งที่ดีๆ คนพาลจะทำให้เราสำมะเลเทเมา ทำให้เราหายเข้าไปกับโลก บอกนรกสวรรค์เป็นเรื่องนอกตัว มันจะนอกไปไหน มันอยู่ในนี้ ถ้าอยู่ในนี้ เราจะแก้ไขในนี้ ถ้าแก้ไขในนี้ คบบัณฑิต บัณฑิตจะพาเข้ามาข้างใน พาเข้ามาทำสิ่งที่ดีๆ

แล้วถ้าความคิดที่ชั่ว ความคิดที่ไม่ดี ที่พาล พาลนอกพาลใน พาลโดยมนุษย์ พาลโดยความคิด ความคิดที่ดี ที่ว่าสัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ เราก็อาชีพประกอบอาชีพเป็นสัมมาอาชีวะ อันนั้นมันเป็นมรรคของคฤหัสถ์ มรรคของในศาสนาเรา มันเป็นมรรคจากข้างใน เลี้ยงชีพชอบ คบคนพาลเลี้ยงชีพผิด คิดผิดคิดในสิ่งไม่ดี คิดสิ่งที่ยังเห็นแก่ตัว เลี้ยงชีพผิด

ถ้าคิดแต่สิ่งที่ดี เพราะอะไร? เพราะวิญญานความรู้สึกมันเป็นอารมณ์ จิตกินอารมณ์เป็นอาหาร จิตถ้าไม่มีอารมณ์จะเหมือนน้ำ น้ำถ้าไม่มีสี อยู่ในภาชนะเราจะไม่เห็นน้ำเลย ถ้าเราเติมสีเขียวสีแดงลงไป เราจะได้สีเขียวน้ำสีแดง ความคิดไม่มี เราไม่ได้คิดขึ้นมา ใจอยู่ไหน?

แต่เวลาคิดขึ้นมา ใจมีแล้ว ทุกข์ละ! คายพิษออกมาละ! คิดที่ไรคายพิษออกมาแล้ว สิ่งที่ยังคายออกมา สิ่งนี้มันเกิดมาจากใจทั้งนั้น ถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากใจ มันเวียนไปเวียนมา มันเหยียบย้ำเราในหัวใจ กิเลสมันเหยียบย้ำในหัวใจ

แล้วเราศึกษารมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังบอกว่าสิ่งนั้นไม่มี สิ่งนี้ไม่มี ความเป็นไปมันไม่มีเพราะมันขอกใจ ขอกใจเพราะอะไร? เพราะมือเราสกปรก มือเราเป็นบาดแผล มือเราไม่กล้าจะไปหยิบ ไม่กล้าจะไปลงในน้ำเกลือ มือเรามีบาดแผล มือเราจะไม่กล้าหยิบภาชนะที่เป็นสารพิษเลย

แต่ถ้ามือเราปกติ มือเราไม่มีบาดแผล เราจะทำสิ่งใดก็ได้ ถ้าเราทำสิ่งใด สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับชีวิต สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เพราะเราเชื่อตรงกับศาสนา เราถือศีล ศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล กลิ่นของศีลจะหอมทวนลม กลิ่นของศีลนะ ! กลิ่นของดอกไม้มันไปตามลม กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรม คุณ! ในครอบครัวของเรา เด็กคนไหน ครอบครัวไหน ลูกดี อะไรดี พ่อแม่ปู่ย่าตายายเขาจะชมเชยลูกของเขา ผู้เฒ่าผู้แก่เขาเห็นเด็กคนนี้ดี เขาจะพูดแต่เด็กคนนี้ดี

นี่ไง คุณธรรม มันหอมทวนลม กลิ่นของศีลมันหอมทวนลม กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรม กลิ่นของศีลหอมทวนลมจนขนาดที่ว่า เทวดายังมายับยั้งอยู่กลางอากาศ เตือนพระนาคิตะ เพราะอะไร? เพราะสิ่งที่มันจะเป็นประโยชน์ ทุกคนนะ เทวดานะมันก็เหมือนเรา เทวดาเป็นมิชฌาภิกขุก็มี สัมมาภิกขุก็มี เทวดามากลั่นมาแก่งมาทำลายก็มี เทวดามาส่งเสริมก็มี มันอยู่ที่เวรที่กรรมของแต่ละบุคคล

เวรกรรมของแต่ละบุคคล มันเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากกระทำ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว “สิ่งใดทำแล้วนี่ก็ได้ทีหลังเสียใจร้องไห้ สิ่งนั้นไม่ดีเลย” แล้วสิ่งที่ไม่ดี ทำไมไม่มีสติสัมปชัญญะยับยั้งมันล่ะ? เห็นไหม นี่กรรมฐาน

กรรมฐานนี่ปัจจุบันธรรม ปัจจุบันธรรมมันต้องปัจจุบันในสมาธิ ปัจจุบันที่เราคิดกันนี้มันเคลื่อนแล้ว มโนกรรม วจกรรม กายกรรม ขณะที่พูดอยู่ใครเป็นคนสั่งให้พูด จิตมันสั่งให้พูด จิตมันหมุนออกไป มันสั่งให้พูด แล้วสั่งออกมา ขณะพูดออกมานี้มันก็เป็นอดีตอนาคตแล้ว มันถึงต้องย้อนกลับๆ

การย้อนกลับ คือ สมาธิ ปัญญา นี่ไง กรรมฐานนะ สิ่งที่เป็นกรรมฐานเพราะอะไร? เพราะฐานที่ตั้งแห่งการงาน ฐานที่ตั้งแห่งการงานแล้วมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่จิต ถ้าเราไม่เข้าไปถึงที่จิต เราจะไปทำงานกันที่ไหน?

ถ้าเราเข้าถึงที่จิต ถ้ามันทำสมาธิได้ มันจะเข้ามาที่จิต ถ้าเข้ามาที่จิต กำหนดอย่างไรก็ได้ขอให้เรามีความตั้งใจ ให้มันเป็นความเพียรชอบ ความเพียรความอดสาหัส เป็นมรรคนะ แต่เราจะเอาชुมือเปิบ ชุมือเปิบว่าอะไรก็ได้ให้มันลอยมาจากฟ้า ถือศาสนา ก็อ่อนวอนเอา ทำดีๆ กว่าขอพระนะ สิ่งที่ทำให้พรจากผู้ใหญ่ให้พรเด็ก ผู้ใหญ่เขาจะให้พรเด็ก เด็กได้สิ่งนั้นมา มันเป็นมงคลชีวิต

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา เราก็ว่าให้พร พรอย่างนั้นเราก็พอใจ พรอย่างนั้นแต่มันเป็นมรรคใหม่? อาหารเขาให้มาอย่างไรมันอยู่ข้างนอก กับอาหารในกระเพาะเรามันให้ค่าต่างกันนะ คือว่าสิ่งที่การกระทำในการนั่งสมาธิภาวนา ในการเดินจงกรม มันเกิดจากการกระทำของเรา กิจญาณ กิจจากข้างนอกแล้วเป็นกิจจากข้างใน ถ้ากิจจากข้างในมันเกิด มันเป็นสัมมาสมาธิ แล้วมันเคลื่อนออกไป กิจญาณมันเกิดอย่างนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระปัญจวัคคีย์ เธอได้ยินไหมเราไม่เคยพูดเลยนะเราอยู่ด้วยมา ๖ ปี ไม่ใช่พระอรหันต์ก็บอกว่าไม่ใช่ แต่บัดนี้เราเป็นพระอรหันต์ จงเงี่ยหูลงฟัง เพราะมันมีวงรอบของกิจญาณ สัจญาณ สัจญาณตัวนี้ถ้าไม่มีวงรอบของการกระทำของจิต ไม่มีกิจกรรมในหัวใจ เราจะไม่ปฏิญาณตนว่าเราเป็นพระอรหันต์เลย

ในเมื่อมันมีแล้วให้เงี่ยหูลงฟัง พอเงี่ยหูลงฟัง จิตมันพร้อม พระอัญญาโกณฑัญญะอุปฐากอยู่ ๖ ปี พออยู่ ๖ ปี ทำสมาธิพร้อมแล้ว แล้วบอกว่าเราใช้ปัญญากันเดี๋ยวนี้ศึกษาต้องใช้ปัญญา คูสิ! เวลาเทศน์สอนปัญจวัคคีย์ก็ไม่เห็นสอนสมาธิเลย ก็ของเขามี คนนะเขามีเงินในกระเป๋าแล้ว เขาเตรียมตัวที่จะซื้อสินค้า เราไปบอกให้เขาไปหาเงินก่อน คนสอนบ้าหรือคนฟังบ้า

ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดานะ รู้เรื่องจิต เรื่องวาระของจิต เรื่องความเป็นไปของจิต ในเมื่อเขามีพร้อมของเขา ก็ให้ออก

ทำงานเลย สิ่งที่ออกมรรค มรรค ๘ อาโลโก อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
 ความสว่างเกิดขึ้น ปัญญาเกิดขึ้น สิ่งการกระทำของใจเกิดขึ้น

สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้แต่
 ความคิดมันเกิดขึ้นเป็นธรรมดา มันก็ดับไปเป็นธรรมดา ธรรมดาของใคร? ธรรมดาของ
 เรานะ สิ่งที่เกิดธรรมดา ธรรมดาของเรานะ ธรรมดาของเรามันธรรมดาที่ว่ามันเกิดแล้ว
 ดับไปแล้ว มันถ่ายทุกข์ไว้อยู่บนหัวใจเรา เรายังไม่เห็นเลย แล้วบอกว่างๆ ว่างๆ เป็น
 ธรรมดาอย่างนั้น มันเห็นการกระทำ เห็นความเป็นไป มันเป็นธรรมดา มันธรรมดา สิ่ง
 ใดเกิดขึ้นแล้วดับหมด แล้วเหลืออะไร? มันมีสิ่งเหลืออะไร

ถ้าไม่มีสิ่งเหลือ จิตมันจะเคลื่อนไหว มันไปอย่างไร? เพราะอะไร? เพราะพระ
 โสคาบันยังเกิดอีก ๗ ชาติ สิ่งที่เกิด ๗ ชาตินะ เกิดโดยอะไร? เพราะเป็นเทวดา เทวดา
 อริยบุคคลก็มี เทวดาบุรุษก็มี เทวดามัจฉาทิฎฐิก็มี เทวดาสัมมาทิฎฐิก็มี สิ่งที่มีเพราะ
 อะไร? เพราะจิตมันเคลื่อนไป มันเวียนไปนะ คนเราตายจากมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ก็ได้
 ตายจากมนุษย์ไปเกิดเป็นสัตว์ก็ได้

ตายนี้ ในลัทธิของพราหมณ์ บอกว่าสิ่งนี้เป็นอัตตา อัตตาเกิดคงที่ตลอดไป องค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปฏิเสธ ในลัทธิบางศาสนาบอกว่าตายแล้วสูญ ไม่มีฯ ตาย
 แล้วสูญไม่มี แล้วสิ่งใดที่เกิดขึ้นทำไมมันมี ทิฐิ ๒ ฝ่ายนี้พระพุทธเจ้าปฏิเสธมาตลอด
 เลย ปฏิเสธสิ่งนี้มาแล้ว

จิตนี้มีแต่ไม่คงที่ จิตนี้มีเวียนไปตามบุญตามกรรม ถ้าสร้างบุญไว้ บุญก็ทำให้เกิด
 ในสิ่งที่ดี ถ้าสร้างทำบาป ไปเกิดในสิ่งที่ชั่ว แต่ถ้าสร้างไว้ปรารถนาเป็นมนุษย์ นัก
 ภาวนาของเรา เวลาว่าไปเกิดเป็นเทวดาคอตก เพราะวันเวลาเขายาวไกล เราต้องการให้
 เกิดเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์ขณะที่ศาสนายังรุ่งเรืองอยู่ ศาสนากำลังรุ่งเรือง รุ่งเรืองที่
 ไหน? รุ่งเรืองที่นี้ ศาสนาอยู่ที่นี้

ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนาไม่ได้อยู่ที่
 วัตถุ ศาสนาไม่ได้อยู่ที่ดินฟ้าอากาศ ศาสนาไม่ได้อยู่ที่ใดๆ เลย ศาสนา คือ ศาสนธรรม
 คือ อริยสัจ คือ ความจริง คือ การกระทำ ศาสนาอยู่ที่นี้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เพราะธรรมในหัวใจเป็นธรรมขึ้นมา ถึงปฏิญาณตนว่าเป็น พระอรหันต์ เป็นศาสดา

แล้วครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติในป่าในเขา ปฏิบัติขึ้นมาด้วยหัวใจ ถ้าหัวใจมันปฏิบัติขึ้นมา นี่ไง ศาสนามันเจริญที่นี่ แล้วเจริญที่นี่ สิ่งต่างๆ นี่เป็นเครื่อง ประกอบ เพียงแต่ศาสนา วัตถุประสงค์ของเราเขาทำมา เพราะกษัตริย์ในเมื่อมีความ ศรัทธา มีความเชื่อ ทำให้มันเป็นอำนาจ เพราะเกิดมาจากสิ่งที่ว่าเป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติ คือ มนุษย์รวมกันขึ้นมาเป็นชาติ ศาสนาหลอมรวมขึ้นมา แล้วเอาสิ่งนี้มาเพื่อเป็นจุดหลอมรวม เป็นถึงกษัตริย์ เพื่อประโยชน์ มันเป็นเรื่องของการนำ ของสังคม

แต่ถ้าการนำของพระมันอยู่ที่นี้ อยู่ที่การกระทำของเรา ถ้าการกระทำของเราเกิด ขึ้นมา มันจะย้อนกลับ มันจะเห็น สิ่งที่เป็นโศคบ้านมันเป็นอย่างไร? สิ่งที่เป็นพระ โศคบ้าน เป็นพระโศคบ้านนะ เราพูดถึงอริยมุณี เราไม่กล้าพูดกัน แล้วไม่กล้าหยิบ ไม่ กล้าปรารถนา ว่ามันจะสุขเอื้อม แล้วเวลาเรากินข้าวกันทุกวัน เรากินทำไม? เรา ดำรงชีวิตทำไม? ดำรงชีวิตไว้นะ

ใจก็เหมือนกัน ต้องการธรรมะเป็นอาหาร แล้วธรรมะมันเป็นนามธรรม มันเกิด ขึ้นมา การกระทำของเราเกิดขึ้นมา สมาธิเราก็เป็นสมาธิใช่ไหม? ปัญญามันก็เกิดกับเรา มันเกิดได้

ดูสิ! เมล็ดพันธุ์พืช เราลงดินไปเพาะปลูกมันยังงอกงามเจริญขึ้นมาได้ แล้วใจ ของเราถ้าเราทำขึ้นมา มันทำไมไม่เจริญงอกงามขึ้นมา ถ้ามันเจริญงอกงามขึ้นมาจะ เรา ทำไมไม่กล้าทำ? เราไม่กล้าทำเราดูถูกตัวเราเองขนาดนี้เขี้ยวหรือ? เราดูถูกจิตของเราเอง เราไม่กล้าทำอะไร เพราะผู้นำไม่กล้าทำ เพราะผู้นำบอกเป็นเรื่องไร้สาระ เป็นเรื่อง สุดเอื้อม เป็นเรื่องหมดกาลหมดเวลา

ถ้าหมดกาลหมดเวลานะ อกาลโก ไม่ใช่กาลไม่ใช่เวลา ไม่มีกาลไม่มีเวลา เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายมาดูหัวใจของเรา ถ้าหมด กาลเวลาปิดกั้นมรรคผล แล้วศาสนาของเราในพระไตรปิฎกบอกว่าจะอยู่ถึง ๕,๐๐๐ ปี จึงหมดศาสนานี้ พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เป็นพระอรหันต์อีกต่อไปข้างหน้า เป็น

ศาสดา ถ้ากาลเวลามันปิดกั้นนะ ๒,๕๐๐ ปีมีไม่ได้ แล้ว ๕,๐๐๐ ปีมันจะมีได้อย่างไร? มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้เลย กาลเวลาไม่เกี่ยว

ทุกข์ในสมัยพุทธกาล กับ ทุกข์ในปัจจุบันนี้ต่างกันตรงไหน? มันต่างกันแต่ความเจริญในเทคโนโลยีเท่านั้นเอง แต่ทุกข์เหมือนกัน ยิ่งทุกข์มากกว่าอีกด้วย แล้วทุกข์มากกว่า แล้วมรรคมันอยู่ที่ไหน? มรรค เวลาเราทุกข์เราใช้กัน เราจะพยายามเป็นเครื่องรักษาแต่นี้ไงมรรคญาณ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ทุกข์ สมุทัย นิโรธ นิโรธดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่ไง วิธีการดับทุกข์จะไปหาที่ไหน? จะไปหาในตู้พระไตรปิฎกหรือ? จะไปหาในทางวิชาการทางไหน? วิชาการเขาบอกมาให้ เป็นแผนที่ บอกมาเป็นแปลน แล้วให้เราสร้างเอา ทางโลกนะเขาจะทำการก่อสร้าง มีพิมพ์เขียวนะเขาสร้างวัสดุก่อสร้างได้ทุกชนิดเลย

ทางธรรมนะ สติก็ซื้อไม่ได้ สมาธิก็สั่งไม่มี ไม่มีใครขาย แล้วครูบาอาจารย์ทำให้ไม่ได้ สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจากการกระทำของเรา ถ้าการกระทำของเรา เรามีการกระทำของเรา งานมันเกิดตรงนี้ ถ้างานเกิดที่นี้มันก็จะไปชำระในใจของเรา เห็นหมดนะ ขณะที่ เป็นโสดาบัน สกิทา อนาคาขึ้นไป แต่ละขั้นแต่ละตอน มันมีการพัฒนาของใจ

แล้วใจที่พัฒนานะ ถ้าเราปฏิบัติแล้ว ธรรมของเราในหัวใจมีขนาดไหน? เวลาไปเจอครูบาอาจารย์ เราจะถามธรรมะกัน ธรรมสากัจฉา เอตมฺมงฺคลมุตตมํ การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง ไม่ใช่สนทนาธรรมกันด้วยการเบียดเบียนกัน การทำลายกัน อย่างนั้นมันเป็นกิเลส สนทนาโดยกิเลส

ถ้าสนทนาโดยธรรม เพราะอะไร? เพราะสิ่งที่เราทำงานด้วยกันใช้ไหม? แล้วการขัดข้องทางวิชาการ เราสามารถสื่อสารกัน เราสามารถหาเทคนิคของแต่ละบุคคลมาหลอมรวมเป็นวิชาการของเราได้

การสนทนาธรรม สิ่งที่เราไม่เคยเป็น ไม่เคยมี ครูบาอาจารย์ท่านเคยผ่านมา สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา การสนทนาธรรมเป็นมงคลในชีวิต แล้วมงคลชีวิตของเราจะเป็น

ประโยชน์กับเรา สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา มันจะเป็นประโยชน์จากการชำระกิเลส สิ่งนี้มันเป็นสิ่งดี

คบบัณฑิต บัณฑิตจะไปหาแต่สิ่งที่ดีๆ แล้วสิ่งที่ดีๆ แก้วแหวนเงินทองสมบัติภายนอก มันเป็นเรื่องของเรธาตุ ถ้าใจที่ดีมันได้สมบัติสิ่งนี้มา แล้วเอาสมบัติสิ่งนี้ไปทำประโยชน์ จิตจะเป็นประโยชน์ ถ้าเป็นกิเลส มันจะไปยึดมันถือมันกับสิ่งนั้นมา แล้วมันไม่เอามาทำเป็นประโยชน์ ถ้ามันไม่เอามาทำเป็นประโยชน์ แล้วยังไปติดมัน

โตทยพราหมณ์ เธอเป็นพราหมณ์ เธอเป็นมนุษย์เธอก็ตระหนี่ ตายไปเกิดเป็นสุนัข องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าโตทยพราหมณ์ เธอเป็นพราหมณ์เธอก็ตระหนี่ ตายไปเกิดเป็นสุนัขเธอก็ตระหนี่อีก นี่เพราะความผูกพัน สมบัติมันควรจะเป็นประโยชน์กับเรา แต่สมบัติทำไมให้เป็นโทษกับเราล่ะ? เพราะใคร? ใครทำร้ายเรา? กิเลสทั้งนั้น กิเลสในหัวใจทำร้ายเรา

ขณะที่เรามีสติสัมปชัญญะอย่างนี้ ทำไมเราไม่ต่อต้าน ถ้าต่อต้าน เราต่อต้านเป็นงานของเรา การชำระกิเลสเป็นหน้าที่ของเรา การกระทำมันเป็นความเห็นของเรา มีศรัทธาความเชื่อ ถ้ามีศรัทธา มีความเชื่อ การกระทำนั้นจะเป็นประโยชน์ แล้วเป็นสัมมาสัมมา คือ การกระทำแล้วมันปล่อยวาง มันมีกำลังใจ

ในการประพฤติปฏิบัติ มันทุกข์มันยาก เพราะทำแล้วมันอึด มันไปไม่รอด สิ่งที่ไม่ไปไม่รอด เราคาดเราหมาย เราต้องการของเรา ประสาเรา แต่ถ้าตามความเป็นจริง สิ่งที่เป็นจริงในหัวใจมันจะเกิดกับเรา แล้วทำของเราไปเรื่อยๆ ทำบ่อย มันจะเลาะออกไปนรกสวรรค์เห็นชัดๆ ถ้าเรามีกรรมอยู่ มีเหตุอยู่ เหตุมันต้องขับไล่ให้เป็นไปตามนั้น

แต่ถ้าเราทำลายเหตุนี้หมด ในเมื่อมือเราสะอาด จิตเราสะอาด มันจะไปได้อย่างไร? ในเมื่อสิ่งที่มันสะอาดบริสุทธิ์ มันจะไปได้อย่างไร? สิ่งนี้มันไม่มีการล้างเลสงสัย สวรรค์ในอกนรกในใจมีจริงๆ แต่ถึงเวลาการกระทำมันจะเกิดจากภายใน

ถ้าเราไปนรกสวรรค์ แล้วเราไม่เชื่อสิ่งนั้น เหมือนกับเราไม่เชื่อในวิญญูะ ไม่เชื่อกับผล วิบากกรรมนะมันเป็นผลของการกระทำ สิ่งที่ไม่ตกในสถานที่ใดมันเป็นผลของ

การกระทำ สิ่งที่การกระทำนี้ทำให้เราทำดีขึ้นมา สิ่งที่ทำดีขึ้นมา ผลตอบรับเพราะเรายังไม่ถึงที่สุด

แม้แต่พระอนาคายังต้องไปเกิดบนพรหม แต่ถ้าถึงที่สุดแล้วมันจะไม่เกิด ก็ต้องไม่เกิดตามความเป็นจริง ถ้ามันจะเกิด มันก็ต้องเกิดตามความเป็นจริง ในเมื่อมันเกิดมันจะมีของมันเข้าไป เราอยู่ที่เข็มทิส อยู่ที่เครื่องดำเนินของเรา เราจะดำรงชีวิตอย่างไร? ถ้าเราจะไม่อยากให้เกิดอีก เราก็ต้องพยายามรักษาของเราที่นี้ให้ได้ หรือจะไม่ไปเกิดอีกจากมนุษย์เกิดเป็นมนุษย์

คูสิ! ทำไมพระเวสสันดรทำไมเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดเป็นมนุษย์ๆๆ ก็ได้ ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ๆ ต่อไป มันสร้างสมบุญญานการตลอดไป สิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์ๆ ก็ได้ เกิดอะไรก็ได้ มันไม่มีอะไรที่หอรอก มันอยู่ที่เราจะบริหารจัดการใจของเรา ถ้าเราบริหารจัดการของเรา เราควบคุมใจของเราเองได้ อยู่ที่นี่ถ้าเราควบคุมใจของเราได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา จัดการของเราเอง เรื่องในหัวใจ มันหลอกกันไม่ได้หอรอก ความลับไม่มีในโลก

เวลาเราทำความเพียรกัน พอจิตมันปล่อยาว เราว่าเราได้มรรคได้ผล แล้วเดี๋ยวพอมันเสื่อมไปนะ มรรคผลมันอยู่ไหน? แล้วใครมาหลอก? มันคายออกมา กิเลสมันเป็นตังคปทาน มันสงบลงชั่วคราว สิ่งที่มีมันสงบลงชั่วคราว เพราะเรามีกำลังขนาดนั้น ถ้ากำลังเรามีขนาดนั้นมันทำไม่ได้ เราก็ต้องกลับมาเพิ่มกำลัง

ในสมณะกับวิปัสสนา มันต้องก้าวเดินไปพร้อมกัน การก้าวเดิน คนที่บริหารจัดการมันจะรู้จักจังหวะ เรามีเท้าซ้ายและเท้าขวา สิ่งที่เราเดินนะเท้าซ้ายเท้าขวา มันจะก้าวเดินของมันไป ถ้ากำลังมันไปไม่ได้ก็ย้อนกลับมาทำกำลังของเรา ถ้าเรามีกำลังแล้วเราก็ย้อนออกไปวิปัสสนา นี่ก้าวเดินไปอย่างนี้ หมั่นคราดหมั่นไถ หมั่นการกระทำ คนที่ชำนาญการ เขาฝึกฝนเขามาขนาดไหน เขาถึงชำนาญของเขา ถ้าชำนาญของเขาแล้วนี่งานจากใจ

คูสิ! ถนนหนทาง เราไปมันยังหลงทางเลย มีแผนที่ทางไว้แบบนี้ มันยังเดินหลงทางเลย แล้วเวลาเราเดินไปในใจ ใจมันจะก้าวเดินไป มันไม่หลงหรือ? มันหลงทางของ

มัน หลงทางโดยเราไม่เข้าใจนะ นี่กิเลสมันอยู่ในใจ เราจะไปชำระกิเลส เราจะไปฆ่ามัน มันก็ต้องสร้างกลอุบายวิธีการหลอกล่อเรา หลอกล่อเราให้ออกนอกกลุ่มนอกรทาง

การภาวนาที่มันทุกข์มันยากเพราะกิเลส คูสิ! อาหารมันให้โทษใคร อาหารเรา ใช้เป็นประโยชน์ เรากินอาหาร มันเป็นประโยชน์เรานั้น แต่เพราะว่าเราไม่เข้าใจเอง นี่เหมือนกัน สิ่งที่เป็นกิเลส เราว่าเราปฏิบัติไป แล้วมันเป็นกิเลส เราปฏิบัติแล้วมันทุกข์ มันยาก เพราะกิเลสมันมาขวาง ธรรมไม่เคยขวาง ธรรมอยากด้วยนะ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่จะเป็นภาระ ไปสัมผัสมัน คือความรู้สึก คือหัวใจ ทุกข์ก็เป็นทุกข์ สิ่งที่เป็นทุกข์ ทุกคนต้องยอมรับ ความจริง ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แล้วทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์ จะไปกำหนดมันตรงไหน? ทุกข์มันจะละได้อย่างไร? ทุกข์ควรกำหนด

เวลากำหนด ทุกข์มันเกิดมาจากไหน? ทุกข์มันเกิด เกิดในปัจจุบันนั้น เกิดจาก เหตุปัจจัย เกิดจากความเป็นไป เกิดจากกิเลสที่มันต่อต้าน กิเลสที่มันรวมตัวเข้ามาแล้ว มันหลอกลวง แต่ถ้าปัญญาเข้าไปมันไปคลี่คลายออก คลี่คลายออกมาจากภายใน คลี่คลายอย่างไร? ถ้าคลี่คลายถูกต้อง ครูบาอาจารย์จะถูกต้อง ถ้าคลี่คลายไม่ถูกต้อง ไม่ถูกต้องเรว่ามันก็คลี่คลายเพราะมันมีตำรา มันมีหลักวิชาการ ว่ามันคลี่คลาย พอคลี่คลาย แล้ว มันไม่เป็นผลประโยชน์ ไม่มรรคสามัคคี

มรรคสามัคคี ธรรมฐานเรา กายนอกภายใน ภายในภายนอก เขาบอกมันเป็นโวหาร มันไม่เป็นโวหารหรอก มันเป็นความจริง จริงๆ กายนอกเห็นใหม่ กายนอก คือ กายอยู่ในป่าช้า กายต่างๆ กายนอก ภายในก็คือกายเรา แล้วภายในกายเพราะอะไร เพราะเวลา มันสละกายไปชั้นหนึ่งเห็นใหม่ มันไม่มีวิจิกิจจา มันไม่มีสักกายทิฏฐิ

สักกายทิฏฐิในอะไร? ทิฏฐิในกาย ทิฏฐิผิดในเรื่องของกาย แต่เราพิจารณาเป็น ชั้นๆ เข้าไป มันจะเห็นความเป็นไป มันจะปล่อยหมด กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส มันกระจกใสอย่างไร? มันทำอะไรมันถึงกระจกใส? แล้วมันก็จะติดของมันว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ แล้วย้อนกลับมา

สิ่งที่เป็นธรรม มันมีอะไรฝังอยู่ในหัวใจ มันยังไม่ได้ถอนสรในใจ มันมีศรปักอยู่ กลางหัวใจ ถ้ามันมีศรปักอยู่กลางหัวใจ เราจะไปเห็นศรอยู่ที่ไหนในกลางหัวใจ มันเป็ นนามธรรมทั้งหมด เวลาละเอียดยเข้าไป ยิ่งละเอียดยเข้าไปยิ่งเป็ นนามธรรมเข้าไป สติปัญญาจะตามเข้าไป ตามเข้าไปๆ ตามดื้อนเข้าไปจนต่อสู้กับความเป็นไป

เวลาธรรม งานที่เขาทำกันทางวิทยาศาสตร์ เวลาเขาทดลองวิทยาศาสตร์ เวลา ส่วนผสมของเขา เขายังต้องมีความสะอาดบริสุทธิ์ขนาดนั้น เขามีห้องทดลอง แล้วเวลา งานของจิตมันละเอียดยเข้าไป มันสะอาดเข้าไป มันละเอียดยเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป แล้ว ปัญญาที่ละเอียดยเข้าไป

มรรค ๔ ผล ๔ มรรคที่มันละเอียดยเข้าไป มันจะละเอียดยเข้าไป แล้วมันจะไต่ดื้อน เข้าไป ไต่ดื้อนกิเลสที่ละเอียดยเข้าไป กิเลสที่ละเอียดยมันอยู่ในใจเยอะ ดื้อนเข้าไปจนกว่า มันจะหลบเข้าไปในเหล็อบในมุมในหัวใจ นี่ไง! กิเลสบังเงา

ในการประพฤติปฏิบัติเวลากิเลสบังเงา มันหลอกกว่าเป็ นมรรคเป็ นผล หลอกว่า นี่เป็ นถึงเป้าหมาย แล้วเราไม่มีสติสัมปชัญญะ เราไม่มีครูบาอาจารย์คอยเตือน มันจะ เข้าไปจมกับตรงนั้น พอจมอยู่ในนั้น ถึงเวลามันคลายตัวออกมา เสื่อมอีกแล้ว จิตเสื่อม อีกแล้ว พอจิตเสื่อมก็ต้องก้าวเดินใหม่ ในการประพฤติปฏิบัติมันจะมีประสบการณ์กัน อย่างนี้

ครูบาอาจารย์ที่เคยผ่านมาอย่างนี้ ท่านจะคอยเตือน คอยอบรม คอยสั่งสอน จาก ใจดวงหนึ่งให้กับใจดวงหนึ่ง ใจดวงที่จะให้จากใจดวงหนึ่งต้องเป็ นใจที่สะอาด ใจที่ผ่อง ใส ใจที่เข้าใจในกิจญาณ ถ้าใจมันมืดบอด มันจะเอาความสว่างที่ไหนมาให้ใจอีกดวง หนึ่ง มันก็เอาการตลาด เอาความเป็นไปของใจดวงนั้น มาให้เป็ นปัจจุบัน

สิ่งที่เป็ นปัจจุบัน โลกปัจจุบัน คือ โลกปัจจุบันนี้ โลกหน้า นรก สวรรค์ ไม่มี แล้ว นิพพานจะมีได้อย่างไร? ถ้าเพราะ นรก สวรรค์ มันเป็ นสถานที่ แล้วถ้าเราไม่สามารถ หักลบล้าง นรก สวรรค์ แล้วเราจะไปนิพพานได้อย่างไร?

แม้แต่นรก สวรรค์ ก็ไม่ใช่ความปรารถนาของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติหรรอก แต่มัน เป็ นสิ่งที่มียู่ ในเมื่อมันเป็ นสิ่งที่มียู่ สิ่งทีรรองรับสถานะที่จิตยังต้องไปอาศัยอยู่ สิ่งทีไป

อาศัยอยู่นะ การปฏิบัติเราก็ไม่ต้องการไปตกอยู่ที่ตรงนั้น แต่ของที่มันมีอยู่ มันเป็นสถานที่ ที่เราจะต้องฟันฝ่าให้ผ่านพ้นจากสถานะอย่างนี้ออกไป พ้นสถานะนี้ออกไปเพื่ออะไร? เพื่อให้มันได้คุณธรรมที่สูงกว่านั้น

สิ่งที่มันมีอยู่ไม่ใช่ว่ามีอยู่แล้วไปเคาะพนบนอบเขา แต่มันมีอยู่ต้องบอกว่ามีอยู่ ถ้าไม่บอกว่ามีอยู่ สิ่งที่มีอยู่แล้วเราทำลายมัน เราชำระมัน เราไม่ได้ชำระสิ่งที่มันมีอยู่ เราจะสะอาดขึ้นมาได้อย่างไร? สิ่งที่มีอยู่ เราชำระสิ่งที่มันมีอยู่ออกไปๆ มันสะอาดขึ้นมา มันถึงจะเป็นความสะอาด สิ่งที่มีอยู่ก็บอกว่าไม่มี สิ่งที่จะสร้างขึ้นมาใหม่ก็บอกว่า มันพ้นกาลพ้นเวลา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ พระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่ามรรคผลในศาสนาพุทธมันจะหมดเมื่อไร

“อานนท์ ถ้าเมื่อใดมีผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควร ! สมควร ! สมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

แล้วมันสมควรไหม? มันสมควรแก่กิเลส มันไปสมยอมกัน กิเลสของเราแล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไปสมยอมกัน มันไปก้มกราบกิเลสในหัวใจ

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทำความสงบเข้ามา มีกำลังเข้ามา แล้วก็ไปยอมจำนนกับมัน ไปคุกเข่ายอมเคารพพนบนอบกับกิเลส แล้วว่านี่เป็นธรรมๆ เวลาเป็นธรรมขึ้นมาวิธีการมันถึงว่าแห่กันไป ทำไหนไปไหนก็แห่กันไป เป็นขบวนการ เป็นคาราวาน กิเลส มันหัวเราะเยาะนะ

ถ้าไปแบบหน่อแรด ไปแบบความจริง ไปแบบสังฆธรรม ไปแบบความเป็นจริง เวลาเกิดเวลาตายไปเป็นขบวนไหม? เว้นไว้แต่ไปตายพร้อมกันบนเครื่องบินตกนั่นล่ะ มันเป็นทั้งลำ มันเป็นขบวน

แต่เวลาเกิดตายของเรา โดยส่วนตัวตายเกิดโดยธรรมชาติของเรา เราเกิดตายมันก็ไปเกิดไปตายโดยธรรมชาติของมัน มันเป็นขบวนอย่างนั้นไหม? เรามันสังเวช สังเวช

ว่าในเมื่อความจริงมันมีอยู่ ทำไมไม่ยอมรับความจริง ไม่ยอมรับความจริง ปฏิเสธความจริง แล้วเราจะเผชิญกับความจริงกันอย่างไร?

พุทธศาสนา ศาสนาของคนที่มีปัญญา คนที่มีปัญญาในเมื่อความจริงมันมีอยู่ เราต้องเผชิญกับความจริง กิเลสก็มีอยู่กับเรา ทุกข์ก็มีอยู่กับเรา ถ้าเราไม่เผชิญกับทุกข์ เราเบี่ยงหน้าออกหนีทุกข์ เราจะแก้ทุกข์ไม่ได้

ถ้ามันมีทุกข์ แล้วเราเผชิญหน้ากับทุกข์ เราพยายามต่อสู้กับทุกข์ ต่อสู้ด้วยมรรค ต่อสู้ด้วยนะ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เราต่อสู้ด้วยวิธีการ ต่อสู้ด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อสู้มาสะสมมาเป็นพระโพธิสัตว์

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น ถึงจะตรัสรู้เองโดยชอบ พวกเราโดยไม่ชอบ ว่าตัวเองรู้ธรรม โดยบิดเบือน โดยสมยอมกับกิเลส โดยไม่ยอมรับความจริง

ถ้ายอมรับความจริง ลมพัดมา ลมก็คือลม ใครจะปฏิเสธได้ว่าลมเวลาพัดมาคือลม พายุเกิดคือพายุ อริยสังข์อันเดียวกัน ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ จะวิธีการ จะแนวทาง ไหนก็แล้วแต่ มันคืออริยสังข์ วิธีการต่างกัน คูสิ! เวลาลม ลมฤดูกาลนะมันลมพัดต่างกัน การเคลื่อนไป แต่เวลาให้เกิดฝนขึ้นมา มันก็ฝนตกแดดออกเหมือนกัน

เวลาประพฤติปฏิบัติ ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ จะทำอย่างไรก็แล้วแต่ผลต้องเหมือนกัน เพราะอริยสังข์มีอันเดียว พระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาตรัสรู้อย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาอย่างนี้ แล้วครูบาอาจารย์เรา ตามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คั่นคว่ำขึ้นมา มันก็เหมือนกัน เหมือนกันเพราะอะไร? เพราะมันเห็นจริงตั้งแต่สังขารภายในนะ ถึงที่สุดแล้วเวลาคับขันหนีพพานไป

พระอรหันต์เท่านั้น ที่เผาแล้วกระดูกเป็นพระธาตุ กระดูกของคนมันเป็นธาตุขึ้นมา มันเป็นแก้วขึ้นมาได้อย่างไร? แล้วมันมหัศจรรย์ด้วย เพราะมันเหมือนสิ่งที่มีชีวิต มันเคลื่อนไหว มันเพิ่มจำนวน มันลดจำนวนของมันได้ นี่ธาตุใจ เป็นสิ่งมหัศจรรย์ มหัศจรรย์โดยธาตุ

แล้วมหัศจรรย์ในใจมันมหัศจรรย์กว่านี้อีกหลายร้อยเท่า อีกหลายร้อยเท่าพันทวี
 เลย หลายร้อยเท่าพันทวีเพราะอะไร? เพราะมันเป็นความรู้สึกจากภายใน มันเป็นนามธรรม
 มันสื่อความหมายกันได้ทั้งนั้น มันสื่อความหมายกับใคร มันสื่อความหมายกับโลกของ
 ความรู้ โลกของจิตวิญญาณมันมีความรู้ ความรู้สึกอันนี้แล้วความรู้สึกอย่างนี้ มันมีค
 บอด

คูสิ! เวลาเทวดา อินทร์ พรหม ฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 เวลาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์เราอยากมาฟังเทศน์ เพราะอะไร? เทศน์เขาเทศน์กันเรื่อง
 อะไร? เทศน์ก็เทศน์เรื่องอริยสัจ เทศน์เรื่องความจริงที่เหนือโลก ความจริงที่เหนือโลก
 ไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเหนือโลกแต่เอามาเป็น
 การตลาดกัน เอามาเป็นผลประโยชน์กัน แล้วปฏิเสธผลว่านรกสวรรค์ไม่มี มรรคผล
 นิพพานไม่มี เพราะคนสื่อตาบอด

ถ้าคนสื่อเป็นความจริง เพราะสิ่งนี้มีอยู่ ถ้าเหตุมันมีอยู่ คูสิ! ในเมื่ออากาศมัน
 ร้อน ความร้อนมันมี มันต้องทำให้ร้อนแน่นอน ในเมื่อใจมันยังมีอยู่ ใจมันยังร้อนอยู่ มัน
 ต้องร้อน แล้วเราทำไมไม่แก้ไข ในเมื่อสิ่งที่มันร้อนอยู่ภายใน มันสัมผัสได้ ความสัมผัส
 ของใจอันนี้ สิ่งสัมผัสกับใจของเรา เราจะต้องยอมรับความจริง สิ่งที่รับความจริงมันถึง
 ปฏิบัติจริงๆ

ครูบาอาจารย์ของเราพาประพฤติปฏิบัติมา อาบเหงื่อต่างน้ำ เก็บหอมรอมริบ
 เพราะครูบาอาจารย์ผ่านจากหลวงปู่มั่นบอกเก็บหอมรอมริบ เก็บหอมรอมริบนะ ไม่ทำ
 สิ่งที่ดี แล้วยังวางวิธีการ ตรงวางวิธีการนี้สำคัญมาก เพราะขณะที่เราทำงานเป็น แต่เรา
 ของเราเองเราทำเป็นเชิงวิชาการ ให้ลูกศิษย์ลูกหาทำ สิ่งนี้สำคัญมาก หลวงปู่มั่น
 หลวงปู่เสาร์ถึงสำคัญมาก

รู้ะในเรื่องเราคิดสิ เวลาเราทุกข์ เราจะบอกพ่อบอกแม่เราได้ไหม? ว่าเราทุกข์
 อย่างนี้ ให้พ่อแม่เข้าใจความทุกข์ของเรา เราพูดได้ไหม? อย่างขนาดเราทุกข์ในหัวใจ
 แล้วไปฟ้องแม่ ออกอ้อนอย่างไร มีแต่น้ำตาไปอวด เราจะบอกว่าทุกข์ไม่ได้เลยเพราะมัน
 เป็นความรู้สึก

แล้วครูบาอาจารย์ของเราสุขขนาดไหน ทุกข์ขนาดไหน ผิดพลาดขนาดไหน มีการกระทำขนาดไหน เอามาทำเป็นเชิงวิชาการ แล้วสอนกันในวงกรรมฐาน เพราะสิ่งนี้พูดออกมามันเป็นธรรมเหนือโลก ถ้าธรรมเหนือโลก เหมือนกับว่ามันเป็นสุคติสุข สุคติสุขของเรา สุคติสุขของผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติ

แต่มันไม่สุคติสุข ถ้าจิตใจ ความมูมานะมันมี ถ้าเรามีความมูมานะ มีการกระทำนะ สิ่งนี้มันสุคติสุขที่ไหน มันเป็นงานของใจ คูสิ! เราเป็นนักบริหาร เวลารับผิดชอบขึ้นมา เราแบกรับภาระหนักมาก คูสิ! ลูกน้องเราอบเหงื่อต่างน้ำ มันทำงานมันบอกหนักมาก อบเหงื่อต่างน้ำ แยกของหนัก แต่คนที่นั่งบริหารอยู่ เครียดมากเลย

งานหยาบงานละเอียด ใจก็เหมือนกัน มีหยาบมีละเอียดเข้ามา ในเมื่อจิตดำมันพัฒนา มันละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา แล้วเราจะไม่กล้ากล่าวคู่ กล่าวคู่สิ่งที่ว่านั้นก็ไม่มี นี่ก็ไม่เป็น เพราะอะไร? เพราะคนกล่าวคู่เหมือนคนตาบอด คนตาบอดมันไม่เห็นสิ่งใด มันเถียงเก่ง เพราะมันเถียงด้วยความเห็น เถียงด้วยจินตนาการ แต่ถ้าเราตาดี เราไปเห็นของใต้งๆ เรากล้าเถียงไหม เราอายนะ ของนี้ที่วางอยู่

คูสิ! หนามนะ เราผ่านไป เราเหยียบไปหนามมันทิ่มเรา มันตำเท้าเรา มันมีไหม? ถ้ามันไม่มี มันตำเราได้อย่างไร? แต่ถ้าเราตาดี เราเจอหนาม เราจะเดินหลบหนามนั้นไป เราจะไม่เหยียบหนามนั้น นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีอยู่ต้องบอกว่ามีอยู่ จะบอกว่าไม่มี สิ่งนี้เป็นเรื่องไกลตัวๆ ไกลตัวจนศาสนานี้มันเป็นเหตุเป็นผล มันเป็นวิบาก มันเป็นผล มันเป็นความเป็นไป แล้วความเป็นไปไม่ใช่ใครทำให้เลย ใจเราทำทั้งนั้น

นั่งกันอยู่เฉยๆ ถ้ามันคิดชั่วนะ มโนกรรม ขนาดนั่งกันอยู่เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไรเลย แต่ความคิดมันให้กรรมเราไหม? ถ้าคิดชั่วมโนกรรม มันเผาใจ ถ้าคิดดี กรรมดี ฟังเทศน์แล้วชื่นใจ ฟังเทศน์แล้วกลมกล่อม เห็นไหมคิดดี นั่งอยู่เฉยๆ มันยังสร้างบุญสร้างกรรมเลย แล้วบอกว่าไม่มี มันจะไม่มีได้อย่างไร? มีทั้งนั้นละ มีอยู่กลางหัวใจ ถ้ามีแล้วเราแก้ไข มีแล้วเราประพฤติปฏิบัติ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เอวัง

เพิ่มเติมท้ายกัณฑ์

เรื่องเวทนามันเป็นเรื่องทุกคนจะต้องประสบ แม้แต่เราโตขึ้นมา เวลาในกระเพาะ เราขาดอาหารมันก็หิว เวทนาเราไปบอกว่าเวทนา คือ การเจ็บปวดนี้ เวทนา มี สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขาเวทนา เวทนามี ๓ แต่ขณะที่เราไปทุกข์เวทนา แล้วเวทนามันเราไปฝังใจกับมัน เราไปฝังใจกับเวทนา

สิ่งใด บางคนเกิดเวทนาแล้ว เราจะเปรียบเทียบ เหมือนเราเดินไปในที่รถชุก เราไปโดนหนามเกี่ยว เลือดออกเลยแต่เราไม่รู้สีกตัวมันยังไม่เจ็บ พอเรามาเห็นเลือด โอ้โฮ! เจ็บมากๆ เพราะมันอยู่ที่ว่าเราไปฝังใจกับเวทนา ฉะนั้นฝังใจกับเวทนา เวทนามันจะเกิดกับเราแล้วรุนแรงมาก

ทีนี้ถ้าเป็นเวทนาอย่างนี้ ทำไมมันถึงเจ็บมันถึงปวด มันจะเจ็บมันจะปวด นี้พูดถึง จริตนิสัยก่อน แล้วจะพูดถึงวิธีการที่จะแก้ไข ถ้าเวทนามันเจ็บมันปวด เพราะอะไร? เพราะการปฏิบัติเราอ่อนค้อย ถ้าปฏิบัติเราอ่อนค้อย อะไรมันเกิดขึ้นมา มันก็จะเห็นภาพชัดเจน

คูสิ! คุณอย่างนักกีฬาที่เขาชำนาญการ เขาจะทำอะไรด้วยกำลังของเขา เขาทำด้วยความธรรมดาเลย คนแก่คนเฒ่าเดินแทบไม่ไหวเลย จิตมันอ่อนค้อย ถ้าจิตมันอ่อนค้อย มันควรจะฝึกมัน เวทนาจึงคือเวทนานี้แหละ

คูสิ! เวลาเรากินอาหารอร่อย เวลาที่มีความรุ่มเย็นเราก็พอใจ ก็สุขเวทนา สุขดับไป ก็เป็นทุกข์ ทุกข์กับสุขมันก็อันเดียวกัน เพียงแต่จิตมันชอบกับไม่ชอบ จิตมันชอบมันก็เป็นสุขเวทนาใช่ไหม? จิตมันไม่ชอบมันก็เป็นทุกข์เวทนาใช่ไหม?

เวทนามันสักแต่ว่าเวทนา เวทนาจึงคืออาการของความรู้สึก เวทนามันเป็นอาการความรู้สึก แล้วที่จิตมันไปชอบ เวลาจิตมันรวมมันรุ่มเย็น สุขเวทนาชอบไหม แล้วเวลาทุกข์เวทนาทำไมไม่สู้มัน เราเป็นสุภาพบุรุษสิ เวลาสุขก็ชอบ เวลาทุกข์ก็ปฏิเสธ เวลาปฏิบัติทุกข์ควรกำหนด มันจะทุกข์ไปเรื่อยๆ แต่เวลามันสงบตัวลง ทุกข์มันสงบตัวลง มันเป็นสุขล้วนๆ เลย สุขต้องกำหนดใหม่ สุขมันเป็นที่พัก

เราก้าวเดินไป เราจะมีที่รุ่มเย็นให้เราได้พักผ่อนอยู่บ้าง เขาสร้างศาลาริมทาง เขาสร้างโถงน้ำอ่างน้ำไว้ให้เราได้ดื่มกันเวลาเราเดินทาง เราจะได้พักผ่อน สุขก็เหมือนกัน

เรามีความสุขอยู่บ้าง ถ้าเวทนามันสงบตัวลง จะบอกว่าให้พยายาม ให้พยายามฝึกฝน พยายามฝึกขึ้นมา แล้วถ้าจิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา มันจะแบ่งแยกได้

กลางวันพูดไปแล้วว่า จริงๆ เวทนามันไม่มีหรอก ถ้าเวทนามันมี ตอนนี้นมันไปไหน? ตอนนีเวทนามันไปไหน? ไม่มี! มันไม่มี มันมีเพราะใจไปยึด ขณะที่ใจไปยึดมันถึงเกิดเวทนาแล้วทุกข์มาก แต่ถ้าเราใช้ปัญญาเข้าไป เวลามันปล่อย มันรวมหมดเลย เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาเป็นเวทนา ชั้น ๕ เป็นชั้น ๕ จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

ขณะที่พระโศคานันพิจารณาเวทนาผ่านทางเวทนา เวทนามันเป็นสักแต่ว่าเวทนา ต่างอันต่างจริง เวทนาจึงจริงของเวทนา ทุกข์ก็จริงของทุกข์ จิตก็เป็นของจิต แล้วจิตที่รวมลง จิตก็จริงของจิต แล้วเวลาสงบตัวลงยังมีจิตอีกตัวหนึ่งรับรู้ขึ้นมาอีก ละเอียดขึ้นมา นี้โศคานัน ขณะที่ผ่านเวทนา แล้วเวทนามันไปไหน? เวทนานี้จิตมันไปยึด แต่มันเป็นความจริง เพราะเป็นสัจชาตญาณของมนุษย์ สัจชาตญาณของเทวดา สัจชาตญาณของพรหม

สัจชาตญาณของมนุษย์มันมีธาตุ ๔ และชั้น ๕ ชั้น ๕ มันมีชั้น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สัจชาตญาณของความคิด ถ้าความคิดไม่เป็นรูปขึ้นมา ความคิดมันเป็นรูป เวทนา สัญญา... ความคิดมันเป็นอารมณ์ความรู้สึก แล้วในความคิดนั้นมันต้องมีเวทนา มันต้องมีความดี ความชอบและไม่ชอบ มันต้องมีข้อมูลคือสัญญา มันต้องมีสังขาร มันต้องมีวิญญาณ นี่ไง! มันหมุนของมันไปโดยสัจชาตญาณของมนุษย์ มันต้องมี

แล้วเวลาเราใช้ปัญญาของเราเข้าไป มันถึงที่สุดแล้วมันปล่อยหมด ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สักกายทิฎฐิ ๒๐ เวลามันผ่านมันผ่านได้ ถ้าพระอรหันต์ผ่านทางเวทนา กาย เวทนา จิต ธรรม ถึงจะบอกว่าต้องมันจะผ่านพ้นไปได้เหมือนนักกีฬา ถ้าฝึกฝนจนแข็งแรง ทักษะดีแล้วนะ เดี่ยวจะได้เหรียญทอง ทางอื่นไม่มี มีแต่สู้กับสู้ สู้เท่านั้นจะไปได้ ถอยมีแต่แพ้กับแพ้ ให้กิเลสมันเหยียบหัว เกิดซ้ำเกิดซาก มีแต่สู้กับสู้

เพียงแต่ว่าจะพลิกเพลงว่าสู้ทางเวทนา ถ้าเวทนาไม่ได้จะมาสู้ทางกาย ถ้าเวลาพิจารณา คนพิจารณากายไม่กล้า พิจารณากายจะกลัวผี ไม่ใช่ ผีกับกายไม่เหมือนกัน ผี

คือจิตวิญญาณ ภายคือสิ่งที่เราเห็น โครงสร้างของกาย ไม่ใช่ผี แต่โดยสามัญสำนึก เราคิดว่ากายที่มันย่อยสลาย กายที่เน่าเปื่อยคือผี ไม่ใช่ นะ

ใครเห็นกายคือเห็นอริยสัจ ทุกคนเลยคิดว่าเห็นกายคือเห็นผี เห็นผีก็โดนผีหลอก ไม่ใช่เห็นกาย เห็นกายเป็นอริยสัจ เห็นผีคือเห็นจิตวิญญาณ คนละเรื่องกัน แต่พอจิตมันไปเห็นกาย มันไปกลัวก่อน แต่คนถ้าไปเห็นจริงๆ นะมันจะไม่กลัวหรอก มันจะสะเทือน กิเลส สะเทือนหัวใจมาก

จะบอกว่าถ้ามันผ่านเวทนามันผ่านทางเวทนา มันทุกขมันยาก เราก็ไปผ่านทางอื่น กาย เวทนา จิต ธรรม จิตเห็นจิตเราจะอธิบายอีกทีหนึ่ง

ถาม : การเห็นเปลวเทียนแวมหนึ่งแล้วหายไป อย่างนี้ทำอย่างไรเทียนถึงจะสว่างนาน

หลวงพ่ : การเห็นเทียนแล้วแวมหายไป การเห็นนะ ถ้าจิตมันไม่สงบ มันเห็นไม่ได้ รถที่จอดตาย ล้อมันไม่หมุนนะ เข็มไมล์จะขึ้นไม่ได้ เข็มไมล์มันจะเริ่มกระดิกตัวต่อเมื่อล้อรถมันหมุน จิตโดยสามัญสำนึกมันจะเห็นอะไรไม่ได้ มันจะเห็นโดยสามัญสำนึก เห็นก็เห็นด้วยตานี้ รับรู้ด้วยอายตนะ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติแล้วจิตมันสงบเข้ามา มันจะเห็นแวม (เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)